

«Οι κάτοχοι γλυπτών του Παρθενώνα εκτός Ελλάδας οφείλουν να τα επιστρέψουν αμέσως στην Αθήνα, όπου μπορούν να επανενωθούν με τα αδέρφια τους» αναφέρει στην Καθημερινή ο διακεκριμένος Ιστορικός του Πανεπιστημίου του Κέιμπριτζ, Δρ. Πολ Κάρτλεντζ. Αντιπρόεδρος της Βρετανικής Επιτροπής για την Επανένωση των Γλυπτών του Παρθενώνα και επί 50 χρόνια μελετητής της αρχαιοελληνικής ιστορίας, συγχαίρει τον άοκνο αγώνα των Ελλήνων για την επιστροφή των κλεμμένων αρχαιοτήτων τους, ενώ τονίζει το ευνοϊκό κλίμα που επικρατεί στο Ηνωμένο Βασίλειο για την επανένωση των γλυπτών του Παρθενώνα.

«Οι δημοσκοπήσεις του YouGov καταγράφουν τακτικά πάνω από 60% υποστήριξη για την επανένωση» υποστηρίζει ο Καθηγητής Κάρτλεντζ, εξηγώντας πως, «η κυριότερη εφημερίδα του Ηνωμένου Βασιλείου, η "The Times", άλλαξε πρόσφατα τη μακροχρόνια εκδοτική της πολιτική - από τη στάση υπέρ της διατήρησης, στην επανένωση».

Αναφορικά με τα προβλήματα φύλαξης των γλυπτών στο Βρετανικό Μουσείο, ο Κάρτλεντζ, επικριτικός προς το βρετανικό ίδρυμα, τονίζει και την ελλιπή συντήρησή τους, εστιάζοντας μεταξύ άλλων το θέμα της υγρασίας στην Αίθουσα 18, καθώς και τη σειρά κλοπών από τον πρώην επιμελητή της Ελληνικής και Ρωμαϊκής πτέρυγας. Σύμφωνα με τον Δρ. Κάρτλεντζ, «ο επανειλημμένος ισχυρισμός του Μουσείου ότι φρόντισε με υποδειγματικό τρόπο τα "δικά του" Μάρμαρα από το 1817 έχει επίσης καταρρεύσει σε δύο ακαδημαϊκά μέτωπα: α) από τον αείμνηστο Ουίλιαμ Στ' Κλαιρ, ο οποίος αποκάλυψε τις αποσιωπημένες, ανεπανόρθωτες ζημιές "γδαρσίματα" που προκλήθηκαν στα γλυπτά της ζωφόρου με εντολή του Λόρδου Duneen στα τέλη της δεκαετίας του 1930- και πρόσφατα, β) από τη διεθνή δικηγόρο ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθηγήτρια Κατερίνα Τιτή, η οποία αποκάλυψε το εύθραυστο αρχικό επιχείρημα του Ηνωμένου Βασιλείου για τη νομιμότητα της αγοράς του 1816».

Το χρονικό της αγοραπωλησίας των Γλυπτών τοποθετείται τέσσερα χρόνια μετά την ολοκλήρωση της αφαίρεσής τους από την Ακρόπολη, όμως προσωπικά χρέη οδηγούν τον Λόρδο Έλγιν να καταθέσει στο Βρετανικό Μουσείο πρόταση πώλησης των κλεμμένων γλυπτών, εκτιμώντας την αξία τους στις 35.000 λίρες, με το Βρετανικό Κοινοβούλιο να αποδέχεται την προσφορά Έλγιν. Έκτοτε, τα γλυπτά

ξεκινούν να εκτίθενται στο Βρετανικό Μουσείο με το νέο-ιδρυθέν Ελληνικό κράτος να καταθέτει το πρώτο αίτημα επιστροφής τους το 1835.

Όμως, είχε το δικαίωμα ο Λόρδος Έλγιν να πουλήσει τα γλυπτά; Σύμφωνα με τον Δρ. Κάρτλεντζ, ο οποίος επικαλείται τις νομικές παραδοχές που παρουσιάζονται στο βιβλίο, «The Parthenon Marbles and International Law», «το Ηνωμένο Βασίλειο έχει όντως νόμιμο τίτλο «ιδιοκτησίας» επί του Βρετανικού Μουσείου, αλλά μόνο όσο αφορά το εσωτερικό δίκαιο. Αντίθετα, καταδεικνύεται ότι ο τίτλος ιδιοκτησίας του Λόρδου Έλγιν επί των γλυπτών που πούλησε στο Ηνωμένο Βασίλειο το 1816 προς 35.000 λίρες κάθε άλλο παρά «ακλόνητος» ήταν».

» Μέχρι στιγμής, παρά τις εξονυχιστικές έρευνες στα οθωμανικά αρχεία, το καλύτερο που μπορούν να ξεθάψουν οι «υπερασπιστές» της διατήρησης των γλυπτών στο Βρετανικό Μουσείο είναι μια ιταλική μετάφραση μιας άδειας που εκδόθηκε από έναν υψηλόβαθμο Οθωμανό, όχι επίσημα με την σφραγίδα του ίδιου του Σουλτάνου, η οποία επέτρεπε στους άνδρες του Έλγιν να μαζέψουν μάρμαρα που έφεραν μορφές και που βρίσκονταν στο έδαφος και να τα “αντιγράψουν” - καμία αναφορά στο να “πετσοκόψουν” επεξεργασμένα μάρμαρα από τον ίδιο τον υπάρχοντα ναό και να τα μεταφέρουν με μεγάλο κίνδυνο περαιτέρω ζημιών στο Ηνωμένο Βασίλειο».

» Συμπερασματικά, ένα από τα βασικά ζητήματα που βρίσκονται στο επίκεντρο αυτής της αντιπαράθεσης για την αρχαία ιστορία», υπογραμμίζει ο Δρ. Κάρτλεντζ, «είναι η ύπαρξη ή η ανυπαρξία οποιουδήποτε είδους επίσημου οθωμανικού φερμανιού που να εξουσιοδοτεί τον Έλγιν και τους συντρόφους του να προκαλέσουν ζημιές στην Ακρόπολη».

» Από την άλλη πλευρά», προσθέτει ο Καθηγητής Κάρτλεντζ, «η επανένωση απαιτεί τουλάχιστον μία, ενδεχομένως δύο πράξεις του Κοινοβουλίου που είτε θα τροποποιούν, είτε θα ακυρώνουν δύο νόμους/πράξεις: α) του “1816”, που αφορά την αγορά και, επομένως, τη διεκδίκηση της κυριότητας της Συλλογής Έλγιν, συμπεριλαμβανομένων και των Μαρμάρων/Γλυπτών του Παρθενώνα και β) του “1963”, τον “Νόμο περί Μουσείων”. Αυτό απαιτεί κοινοβουλευτικό χρόνο και υποστήριξη».

» Η παρούσα συντηρητική κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου είναι κάθετα αντίθετη ακόμη και στη συζήτηση για οποιαδήποτε νομοθετική αλλαγή, για παράδειγμα δείτε την πρόσφατη ακραία αγένεια του Βρετανού πρωθυπουργού προς τον Έλληνα πρωθυπουργό», ενώ όπως παραδέχεται ο βρετανός ακαδημαϊκός, «Ο πρόεδρος των επιτρόπων του Βρετανικού Μουσείου δεν είναι επομένως σε θέση να βοηθήσει άμεσα την ελληνική κυβέρνηση, ακόμη και αν το ήθελε- τα λεγόμενά του για "συμφωνία" είναι ακριβώς αυτό – "λόγια του αέρα".»

Μετά από δύο αιώνες διεκδικήσεων από το Ελληνικό Κράτος, η προκλητική επίδειξη μόδας στην αίθουσα Duveen, μπροστά από τις ελληνικές αρχαιότητες, προκάλεσε την οργή του Ελληνικού Υπουργείου Πολιτισμού, με την Υπουργό Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη να κάνει λόγο για «μηδενικό σεβασμό», ενώ τα βρετανικά μέσα επανέφεραν την κόντρα των δύο κυβερνήσεων και το ελληνικό αίτημα για την επιστροφή των γλυπτών.

Ως αντιπρόεδρος της Βρετανικής Επιτροπής για την Επανένωση των Μαρμάρων του Παρθενώνα, ο καθηγητής Κάρτλεντζ επιχειρηματολογεί υπέρ της επανένωσης των γλυπτών επί ελληνικού εδάφους, τονίζοντας, «έξω από την Αθήνα και την Ελλάδα, οποιαδήποτε γλυπτά/μάρμαρα του Παρθενώνα που βρίσκονται στο εξωτερικό κινδυνεύουν να μοιάζουν με αυτοκρατορικά λάφυρα χωρίς μεγάλη ή και καθόλου τρέχουσα πολιτιστική-πολιτική σημασία», ενώ υπογραμμίζει, «ο Παρθενώνας ήταν ένας ναός της Ακρόπολης και οποιαδήποτε γλυπτά από αυτόν σώζονται προφανώς δεν μπορούν πλέον να επανατοποθετηθούν σε ό,τι έχει απομείνει από τον ίδιο το ναό, αλλά θα πρέπει να επανενωθούν στο ειδικό Μουσείο της Ακρόπολης».

Κάνοντας ιδιαίτερη μνεία στην ιστορική και πολιτιστική αξία του Παρθενώνα, ο διακεκριμένος ακαδημαϊκός αναπτύσσει περαιτέρω το επιχειρήμα της επιστροφής εξηγώντας πως, «λόγω μιας σειράς ιστορικών συγκυριών, όπως της απελευθέρωσης του νέου κράτους της Ελλάδας από την Οθωμανική αυτοκρατορία, το τέλος της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, της ανάπτυξης της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας, την αύξηση της σημασίας του Παρθενώνα ως συμβόλου της πρώτης δημοκρατίας ή "λαϊκής εξουσίας" στον κόσμο, την διαίρεση της Ευρώπης - και του κόσμου - μεταξύ δημοκρατιών και απολυταρχιών, στέκει ως σύμβολο τόσο της πολιτιστικής αριστείας όσο και των πολιτικών ελευθεριών, και μάλιστα σήμερα γίνεται περισσότερο

σημαντικό», ενώ συμπληρώνει, «Ως εκ τούτου, όλοι οι κάτοχοι μαρμάρων/γλυπτών του Παρθενώνα εκτός Ελλάδας οφείλουν να τα επιστρέψουν αμέσως στην Αθήνα, όπου μπορούν να επανενωθούν με τα αδέρφια τους σε έναν απολύτως κατάλληλο χώρο».

Συνοψίζοντας, ο ομότιμος Καθηγητής του Κέιμπριτζ συνηγορεί στην άποψη πως η επιστροφή των μαρμάρων του Παρθενώνα στην Ελλάδα θα επηρεάσει την παγκόσμια συζήτηση για την επιστροφή των κλεμμένων αρχαιοτήτων στον τόπο προέλευσής τους, τονίζοντας ότι, «τα μάρμαρα/γλυπτά του Παρθενώνα είναι στην πραγματικότητα μια μοναδική περίπτωση, χωρίς επιπτώσεις στην τύχη οποιασδήποτε άλλης υπόθεσης "επιστροφής", αλλά, ακόμη και έτσι, η επανένωση των μαρμάρων/γλυπτών του Παρθενώνα πίσω στην Αθήνα θα είχε τεράστιο αντίκτυπο σε άλλες νόμιμες αξιώσεις επαναπατρισμού που κατατίθενται επί του παρόντος κατά του Βρετανικού Μουσείου, κυρίως εκείνης για τα μπρούτζινα του Μπενίν».